

Streszczenie

Współcześnie wiele osób w Europie środkowo-wschodniej mieszka w domach wybudowanych w czasach tzw. realnego socjalizmu. Architekturę tą charakteryzują prostota stylu, niewyszukane rozwiązania użytkowe, ale całkiem dobre walory konstrukcyjne. Typowość i powtarzalność siermiężnej stylistyki to cecha charakterystyczna tego budownictwa. Budynki wciąż są i długo jeszcze będą zamieszkałe, jednakże zasiedlają je dzisiaj już inni mieszkańcy, "obywatele" epoki postsowieckiej. Ich polityczny światopogląd oraz codzienna egzystencja kształtują się od lat w nowym, otwartym na światowe wpływy środowisku. W tej sytuacji powstają miejskie rytuały i praktyki, będące wypadkową nowych prądów myślowych i oddziaływań globalnych, realizowanych jednak w otoczeniu blokowisk, które tylko w nieznacznym stopniu zmieniły się na przestrzeni ostatnich lat.

Moja realizacja doktorska, zarówno w części praktycznej jak i teoretycznej, stanowi próbę zdefiniowania nowo ukształtowanej tożsamości mieszkańców krajów dawnego bloku wschodniego w kontekście dziedzictwa architektury mieszkaniowej. Celem pracy jest zrozumienie i opisanie powstałej na styku dwóch odmiennych systemów syntezy, która wygenerowała, moim zdaniem, swoistą, nową wartość kulturową, charakterystyczną dla mieszkańców dużych i średnich miast.

Wychodząc od teoretycznej refleksji, która łączy uogólnienia ze szczegółową analizą, realizuję część artystyczno-praktyczną, przybierającą zróżnicowane formy. Obejmują one m.in. działania konceptualne w przestrzeni zapisywane za pomocą fotografii, ukazujące wspólną tożsamość architektoniczną mieszkańców różnych miast i państw. Z kolei performance tworzące „ruchome ludzkie rzeźby” odzwierciedlają w sposób metaforyczny ideologiczne podejście do człowieka. Dodatkowo, publikacja wydawnicza zawiera wizualne notatki codzienności odwiedzonych przeze mnie osiedli oraz ich mieszkańców. Każde z tych działań odbywa się w różnych krajach byłego bloku wschodniego, m.in. w Polsce, Białorusi, Gruzji, Estonii, Słowacji.

W efekcie przeprowadzonych badań stwierdzam, iż niezależnie od przyjętego kierunku rozwoju społeczno-politycznego w poszczególnych krajach, modernistyczna architektura w postaci blokowisk nawiązująca do okresu dyktatu komunizmu, w powiązaniu z toczącym się w jej ramach życiem, wygenerowały unikalną tożsamość jej mieszkańców, odmienną, co nie znaczy gorszą, od "zachodnich" odpowiedników.

Katarzyna Kozmitchewa